

nějším a více protiprávním, totiž útokům, kterými se sesměšňuje nebo zlehčuje celek (úhrn) učení, obyčejů a zařízení napadené církví vlastních neboli to, co rozumíme církví v neosobním smyslu tohoto slova (srovnej i čís. 1600 sbírky nálezů býv. soudu zrušovacího ve Vídni). Zjištění převzaté nalézacím soudem stačilo by úplně ke zločinu rušení náboženství podle §u 122 tr. zák., jehož se dopouští mimo jiné i ten, kde řečmi náboženství veřejně prokazuje opovržení. Podle tohoto zákonného ustanovení není totiž chráněno náboženství in abstracto, nýbrž náboženství podle učení církví ve státě uznaných a to buď jako celek, neb i jednotlivé jeho nauky. Z porovnání zločinu podle §u 122 tr. zák. a přečinu podle §u 303 tr. zák. vychází pak, že zákon chce trestati i zlehčování souhrnu té neb oné církve. Odsoudil-li nalézací soud obžalovaného, jakkoli tento úmyslně hleděl zlehčovati církev římsko-katolickou, toliko pro ménětrestný přečin podle §u 303 tr. zák., nestala se mu nijaká křivda.

Čís. 2561.

Účelem ustanovení §u 197 tr. zák. jest nejen ochrana před rafinovaným útokem lstivosti, jemuž těžko lze čeliti, nýbrž i ochrana proti takovému lstivému jednání neb i pouhému tvrzení, jež nelze ihned prohlédnouti a přesvědčiti se o pravém stavu.

Podvodný úmysl (úmysl způsobiti jinému škodu) musí tu býti již v době lstivého předstírání.

Pokus trestného činu (podvodu) jest beztrestným pouze tehdy, bylo-li použito prostředků k dosažení cíle naprosto a bezvýjimečně (in abstracto) nezpůsobilých.

Zpronevěra částky kupní ceny, vydané pachateli, by z ní zaplatil dávku z přírůstku hodnoty.

(Rozh. ze dne 27. listopadu 1926, Zm II 81/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 5. ledna 1926, jímž byl obžalovaný podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro zločin podvodu podle §§ů 197, 200 tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji znova projednal a o ní rozhodl.

D ů v o d y:

Podle rozsudkového zjištění dostavil se obžalovaný dne 5. září 1925 do kanceláře notáře Arnošta Ž-a a, předloživ platební rozkaz výběrčího úřadu v Brně na zapravení dávky z přírůstku hodnoty pozemku, prodaného jím za 1850 Kč Františce V-ové, požádal o vyplacení celého zbytku tržebné ceny. Při tom prohlásil, že zapraví šekem vyměřenou dávku z přírůstku hodnoty ve výši 760 Kč 54 h a že potvrzenku poštov-

ního úřadu přinese zpět. Notář Ž. vydal v důsledku toho obžalovanému peníze, ten však se dostavil k němu později a sdělil mu, že si oněch 760 Kč 54 h ponechal, poněvadž byl na vojně a potřeboval peněz pro sebe. Rozsudková zjištění jsou v mnohém ohledu velmi kusá tak, že nezbyvá, než na vysvětlenou celkového stavu věci uvést na podkladě obžalovacího spisu aspoň tolik, že podle tržové smlouvy byl obžalovaný povinen zapraviti dávku z přírůstku hodnoty, že notář Ž., v jehož kanceláři byla smlouva uzavřena, zadržel si na zaplacení dávky 1.500 Kč a že (následkem jednání obžalovaného) byl nucen zaplatiti dávku ze svého. Lze souditi, že rozsudek také tyto skutečnosti pokládá, ač ovšem mlčky, za zjištěné. Úvahy, jimiž se v rozhodovacích důvodech dovozuje, proč soud neshledal v jednání obžalovaného skutkové podstaty zločinu podvodu, jsou potud nejasné, že na jednom místě se praví, že v jednání tom nelze spatřovati lstivé jednání vůbec, kdežto před tím se uvádí, že jednání to nelze kvalifikovati jako způsobilé k oklamání notáře Ž-a, a také konečný závěr vyznívá v ten rozum, že soud nemá po stránce objektivní za to, že jednání obžalovaného bylo způsobilé uvést notáře v omyl a že se notář nemohl proti němu snadno uchrániti. Rozhodovací důvody připouštějí sice správně, že účelem zákona (předpisu Šu 197 tr. zák.) jest »nejen ochrana před rafinovaným útokem lstivosti, kterému by jednotlivec těžko mohl čeliti, nýbrž i ochrana proti takovému lstivému jednání neb i pouhému tvrzení, jež nelze ihned prohlédnouti a přesvědčiti se o pravém stavu«. Zdůrazňují dále v podstatě opět neméně správně, že toto lstivé jednání (tvrzení) musí býti způsobilé uvést jiného v omyl. V zápětí však se v nich vyslovuje názor, že měřítkem lstivosti bude při tom stupeň chápavosti toho, vůči komu bylo lstivého jednání (tvrzení) použito, průměr jeho inteligence a okolí, v němž byl podniknut útok na jeho důvěřivost, a že podle toho dá se posuzovati, pokud jednání má povahu lstivosti a je způsobilé uvést někoho v omyl. Vzhledem na souzený případ se zdůrazňuje podstatou dotýčných obšírných úvah, že poškozený, povoláním notář, má již následkem tohoto svého povolání určitou znalost lidí, a že se dá o něm předpokládati, že právě ve věcech peněžních je zvyklý postupovati vždy opatrně a vydávati peníze jemu svěřené jen za šetření přísných záruk. Podle názoru soudu záleželo tudíž jen na něm, by se byl uchránil hmotné škody, poněvadž prý tu nebylo lstivého předstírání, o němž se přesvědčiti, po případě »skontrolovati« si nepravdivost tvrzení obžalovaného by nebyl měl možnosti. Netřeba podrobně doličovati neudržitelnost tohoto názoru, který především nemá ni nejmenší opory v zákoně, zejména v jeho trestních předpisech o podvodu a v ustanovení Šu 8 o pokusu, jeví se však i jinak nesprávným. Také pokus trestného činu vůbec, tedy i pokus podvodu je beztrestným pouze tehdy, bylo-li použito prostředků k dosažení cíle naprosto a bezvýjimečně (in abstracto) nezpůsobilých; pouhá konkrétní nezpůsobilost prostředku trestnosti nevylučuje. Tato zásada má místo též, pokud jde o osobu toho, proti němuž směřuje trestný čin, vůči němuž tedy při podvodu bylo použito lstivého jednání (předstírání), tím méně pak je na místě, by při činu objektivně dokonaném bylo rozlišováno mezi osobami ať již z jakékoli příčiny více

méně vhodnými státi se předmětem trestného činu. V souzeném případě neodnímá skutku obžalovaného povahu lstivého předstírání, které v něm spatřuje veřejná obžaloba, ani skutečnost rozsudkem zvlášt' zdůrazňovaná, že notář Ž. vydal peníze obžalovanému přes to, že ho jeho písařka upozorňovala, že obžalovaný dávku sotva zaplatí, zmateční stížnost spatřuje naopak v tomto zjevu právem okolnost, nasvědčující mylnosti právního hlediska, které zaujímá rozsudek a které stížnost, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. právem označuje jako neudržitelné a tím zároveň i jako právně pochybené.

Přes to nelze zmateční stížnosti přiznati úspěch, pokud se dovolává toho, by jednání obžalovaného bylo podřaděno skutkové podstatě zločinu podvodu podle §§ů 197, 200 tr. zák., pro který naň byla vznesena obžaloba. Soud neshledal v jednání obžalovaného podle rozsudkových důvodů skutkové podstaty onoho zločinu ani po stránce subjektivní, nenabyl totiž přesvědčení, že se obžalovaný od počátku zanášel myšlénkou dávky nezaplatiti a ji na notáři Ž-ovi vylákati, peníze na ni určené si ponechati. Soud nemá prý důkazu, který by vyvracel obhajobu obžalovaného, jeho tvrzení, že podmínku, na kterou byla vázána výplata celé kupní ceny, splniti chtěl, zejména ještě v době, kdy jednal s notářem o vydání svých peněz. Zmateční stížnost napadá sice správnost tohoto skutkového závěru rozsudkového výtkou důvodu zmatku čís. 5 Šu 281 tr. ř., spatřujíc neúplnost rozsudkových důvodů a jejich rozpor se spisy v tom, že se nezmiňují o vlastním údaji obžalovaného, podle něho, když dostal peníze, změnil svůj úmysl a ponechal si celých 1.500 Kč. Tímto úmyslem mínil však obžalovaný zřejmě svůj původní úmysl, že dávku sám zaplatí, který měl podle svého tvrzení ještě ve chvíli, kdy žádal notáře o vydání peněz. Jak patrně, nebyl by ani zřetel na údaj obžalovaného, zdůrazňovaný zmateční stížností, odstranil nedostatek přesvědčení soudu o podvodném úmyslu obžalovaného, který stejně jako i úmysl způsobiti jinému škodu musí tu býti již v době lstivého předstírání.

V podstatě v právu je naproti tomu zmateční stížnost, pokud s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. dovozuje, že soudu bylo uznati obžalovaného vinným (aspoň) zločinem zpronevěry podle Šu 183 tr. zák. Vzhledem na předpisy §§ů 262, 267 a 281 čís. 8 tr. ř. dlužno předeslati, že také ono jednání obžalovaného, které přichází v úvahu jako zločin zpronevěry, tvoří věcný podklad obžalovacího spisu, onu složku celkové trestné činnosti obžalovaného, v níž podle obžaloby došel svého uskutečnění jeho úmysl, způsobiti notáři Ž-ovi škodu na jeho majetku. Uvádí se v důvodech obžalovacího spisu, že obžalovaný, jakmile měl peníze, dávky nezaplatil, nýbrž si peníze ponechal tak, že notář Ž. byl povinen zaplatiti dávku ze svého. Rozsudek, který o jednání obžalovaného s hlediska skutkové podstaty zločinu zpronevěry vůbec neuvažuje, neobsahuje ovšem následkem toho ani skutkových zjištění, k řešení této otázky nezbytně nutných. Jeho zjištění, podle něhož si obžalovaný peníze, vydané jemu notářem ponechal, a je pro sebe spotřeboval, zahrnuje v sobě zároveň také zjištění, že peníze ty za sebou zadržel a si přivlastnil. Jde tudíž hlavně o řešení otázky, zda dlužno 760 Kč

54 h, vydaných obžalovanému notářem, pokládati za věc obžalovanému svěřenou. V úvahu přichází v tom směru jednak ono rozsudkové zjištění o penězích, notářem obžalovanému vydaných, jednak rozsudkový závěr, podle něhož má soud za to, že obžalovaný se vůči notáři zavazoval, že splní podmínku, pod kterou notář chtěl mu peníze vydati. Mohouť tato zjištění poukazovati na povahu onoho peníze jako věci obžalovanému svěřené, totiž věci jemu na základě určitého rozsudkem arci blíže neobjasněného právního poměru odevzdané se závazkem, naložiti s ní ve smyslu, určeném odevzdatelem. Při tom jeví se arci nezbytným zjištění především, zda byl onen peníz odevzdán obžalovanému notářem v pouhou detenci onoho rázu či zda mu nebyl jako součást celkové kupní ceny vydán ve vlastnictví s pouhým závazkem rázu obligačního, zapraviti z kupní ceny dávku z přírůstkem hodnoty (Viz rozh. sb. n. s. č. 1296 a 1899.). Bylo proto zmateční stížnosti ač jen ve smyslu tu vymezeném vyhověti a rozsudek zrušiti jako zmatečný podle čis. 9 a) Šu 281 tr. ř., zároveň však věc vzhledem k nedostatku potřebných skutkových zjištění odkázati podle Šu 288 čis. 3 tr. ř. na soud své stolice k novému projednání a rozhodnutí.

Čís. 2562.

I když pojímám »pobuřování«, »podněcování« a »popuzování« jest společným, že pachatel snaží se působiti ne tak na rozum, jako spíše na cit, dlužno mezi oněmi pojmy co do intenzity rozlišovati; »pobuřování« značí působení nejintenzivnější, »popuzování« pak působení nejméně intenzivní.

Pojem »popuzování« (§ 14 čis. 4 zákona) nelze omezovati jen na takové projevy (působení na třetí osoby), jichž cílem jest a které jsou způsobilé vzbuditi a podnítiti lidské vášně; jest jím každé působení na třetí osoby, které podle úmyslu pachatelova směřuje a jest objektivně způsobilé k tomu, by v jiných vyvolalo určité rozhodnutí neb aspoň duševní stav, odpovídající cíli pachatelem zamýšlenému.

»Nepřátelským činem« není jen pozitivní, útočné počínání si, napsně nepřátelským duchem, nýbrž jest jím každé jednání i opomenutí, jímž se někomu působí újma, které by jinak neutrpěl; újma ta nemusí býti protiprávní; stačí bojkot hospodářský nebo společenský.

Podmíněný odklad výkonu trestu nelze ve smyslu Šu 35 zákona povoliti, byl-li veřejný zájem ohrožován činem měrou převyšující základní zájem veřejnosti na trestní repressi (právní řád byl porušen křiklavým způsobem nebo v značnějším rozsahu).

(Rozh. ze dne 27. listopadu 1926, Zm II 210/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 22. února 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem